

اسلام پژوهی - ۱۲

نوشته‌ی

علی معموری

تخلیص و اختصار

روایت در قرآن

بررسی منطقی توالی پیروفت‌ها

کتابخانه

نشر نگاه معاصر

فهرست مطالب

* پیشگفتار ۷

فصل اول:

کلیات و مباحث مقدماتی

۱۱	.....	اصطلاح‌شناسی (۱.۱)
۱۱	.....	روایت (۱.۱.۱)
۱۴	.....	روایت‌شناسی (۲.۱.۱)
۱۵	.....	روایت‌گر (۳.۱.۱)
۱۷	.....	کارکرد (۴.۱.۱)
۱۹	.....	پیرفت (۵.۱.۱)
۲۰	.....	توالی پیرفت‌ها (۶.۱.۱)
۲۲	.....	پیرنگ: طرح (۷.۱.۱)
۲۶	.....	شخصیت (۸.۱.۱)
۲۷	.....	زاویه دید (۹.۱.۱)
۲۹	.....	تاریخچه (۲.۱)
۳۸	.....	روش‌شناسی (۳.۱)

فصل دوم:

ویژگی‌ها و گونه‌شناسی روایت در قرآن

مقدمه ۴۳

۴۳	۲.۱) روایت و متن ادبی قرآن
۵۱	۲.۲) روایت‌شناسی در مطالعات ادبی قرآن
۵۴	۳.۲) طبقه‌بندی روایت‌های قرآن
۶۶	۴.۲) ویژگی‌های روایت‌های قرآنی

فصل سوم:

تحلیل پیرفت‌ها در روایت‌های داستانی قرآن

۶۹	مقدمه
۷۰	۱.۳) داستان‌های چندنسخه‌ای
۷۰	۱.۱.۳) داستان‌های آفرینش آدم
۸۶	۲.۱.۳) داستان‌های نوح
۱۰۲	۳.۱.۳) داستان‌های هود
۱۱۱	۴.۱.۳) داستان‌های صالح
۱۱۹	۵.۱.۳) داستان‌های لوط
۱۳۱	۶.۱.۳) داستان‌های شعیب
۱۳۵	۷.۱.۳) داستان‌های موسی
۱۴۶	۸.۱.۳) داستان‌های مریم و عیسی
۱۵۰	۲.۳) داستان‌های تک‌نسخه‌ای
۱۵۱	۱.۲.۳) داستان یوسف
۱۵۶	۲.۲.۳) داستان سلیمان
۱۵۸	۳.۲.۳) داستان اصحاب کهف
۱۶۱	۴.۲.۳) داستان مرشد موسی
۱۶۴	۵.۲.۳) داستان ذوالقرنین

فصل چهارم:

تحلیل پیرفت‌ها در روایت‌های تمثیلی قرآن

۱۶۷	۱.۴) درآمدی بر ساختار روایتی تمثیلات قرآن
۱۷۲	۲.۴) بسامد و طبقه‌بندی امثال قرآن

۱۷۵	۳.۴) دستور زبان امثال قرآن
۱۸۰	۴.۴) تحلیل روایت‌های تمثیلی قرآن
۱۹۵	خاتمه: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۰۳	* فهرست منابع و مآخذ
۲۰۹	* پیوست: فرهنگ اصطلاحات

پیشگفتار

قرآن به مثابه یک متن ادبی، در خود انواع مختلفی از گونه‌های ادبی را گرد آورده است. روایت‌گری یکی از فنون ادبی قرآن به شمار می‌رود و در این متن به انبوهی از روایت‌های گوناگون برمی‌خوریم. داستان‌های پیامبران و اقوام گذشته، امثال و حتی برخی تشبیهات قرآنی گونه‌ای از روایت به شمار می‌روند.

در قرآن به فراوانی و تنوع بسیار روایت‌ها برخورد می‌کنیم که شیوه‌های گوناگونی از توالی اجزا و عناصر روایتی در آنها دیده می‌شود. ترتیب زمانی تنها یکی از این الگوها را تشکیل می‌دهد؛ با این حال نقش زمان در سیر حوادث، یکی از ویژگی‌های مهم قابل مطالعه در تحلیل ساختاری روایت‌ها است. این‌که حوادث از چه نوع ترتیبی برخوردار بوده و پس و پیش‌های احتمالی در سیر حوادث به چه منظور صورت گرفته و کوتاه و بلند شدن هریک از پیرفت‌های روایت از چه منطق روایتی پیروی می‌کرده و این‌که روایت از کجای واقعه شروع شده و از آغاز به پایان و یا از پایان به آغاز و یا از میانه به هر دو سو حرکت کرده است.

روایت‌های قرآن به شکل ویژه مورد مطالعه قرآن‌پژوهان و ادب‌پژوهان زبان عربی قرار نگرفته است و تنها در حدی عمومی و کلی به بحث از برخی گونه‌های روایت‌های قرآنی چون: قصص و امثال پرداخته شده که آن هم از جهت ویژگی روایتی آنها نبوده است. این در حالی است که امروزه روایت‌شناسی به عنوان دانشی مستقل به مطالعه روایت به مثابه یک نوع ادبی پرداخته و گونه‌های مختلف روایت را از جهات گوناگونی چون: شخصیت‌سازی، تصویرسازی و کارکرد نقشمایه‌ها تحلیل می‌کند. مفسران در تفسیر این بخش از قرآن معمولاً به مشکلات چندی چون حذف